

# Viva Piazzolla

## Polish Piano Quartet:

**Emanuel Salvador** – skrzypce

**Emilia Goch Salvador** – altówka

**Adam Klocek** – wiolonczela

**Michał Francuz** – fortepian

## Program

**Joly Braga Santos** (1924–1988)

*Kwartet fortepianowy D-dur* op. 26 [15']

**Astor Piazzolla** (1921–1992)

*Cuatro estaciones porteñas* [23']

I. Otoño Porteño

II. Invierno Porteño

III. Primavera Porteña

IV. Verano Porteño

**Joaquín Turina** (1882–1949)

*Kwartet fortepianowy a-moll* op. 67 [16']

I. Lento – Andante mosso

II. Vivo

III. Andante – Allegretto

## Astor Piazzolla

*Libertango* [5']



**S**erdecznie zapraszamy na koncert Polish Piano Quartet! Znakomici artyści wykonają dzieła trzech kompozytorów. Oprócz kanonicznych, uwielbianych przez publiczność dzieł Astora Piazzolli zabrzmią także intrygujące kompozycje dwóch mniej znanych twórców: Joly'ego Bragi Santosa i Joaquína Turiny.

Joly Braga Santos był portugalskim kompozytorem i dyrygentem tworzącym w XX wieku. Urodził się i zmarł w Lizbonie, a jego nauczycielem kompozycji był Luís de Freitas Branco – wiodący kompozytor portugalski poprzedniej generacji. Dorobek Santosa obejmuje m.in. sześć symfonii, trzy opery, trzy balety, pięć kantat i *Requiem*. W początkowej fazie twórczości pisał w stylistyce neoklasycznej, chętnie sięgał też po elementy rodzimej muzyki ludowej, do czego zachęcił go poznany w 1945 roku wybitny twórca angielski, Ralph Vaughan Williams. Na początku lat sześćdziesiątych zaczął tworzyć już w bardziej awangardowym stylu, pozwalając sobie na śmiałe eksperymenty z harmoniką. Pełen energii i rozmachu jednoczęściowy *Kwartet fortepianowy D-dur* op. 26 powstał w 1957 roku, a więc jeszcze we wcześniejszej i bardziej przystępnej fazie twórczości tego kompozytora. Jest to z jednej strony dzieło eklektyczne, w którym odzywiają się echa muzyki romantycznej, z drugiej strony zaś słychać tu wpływy portugalskiej muzyki ludowej z jej wyrazistą, ostrą rytmiką.

Joaquín Turina był hiszpańskim twórcą zafascynowanym barwnością muzyki francuskiej. Przyszedł na świat w tym samym roku co Igor Strawiński i Karol Szymanowski. Początkowo kształcił się w rodzinnej Sewilli oraz w Madrycie. W latach 1905–1914 przebywał w Paryżu, gdzie kontynuował naukę kompozycji u Vincenta d'Indy'ego w Schola Cantorum, brał też lekcje fortepianu u Moritza Moszkowskiego, później zaś, na resztę życia, powrócił do Madrytu, gdzie komponował, pracował jako pedagog w Królewskim Konserwatorium Muzycznym i udzielał się jako krytyk muzyczny. Podobnie jak innego hiszpańskiego twórcę, Manuela de Fallę, zafascynował go francuski impresjonizm. Jego idolami byli Claude Debussy i Maurice Ravel, co przełożyło się także na wycucie kolorystyki w jego własnych utworach. Jego dorobek obejmuje liczne dzieła fortepianowe (w tym jego najbardziej znane dzieło, *Danzas fantásticas* op. 22), kameralne (w tym np. *La oración del torero* op. 34 na kwartet lutniowy) czy sceniczne (np. opera *Jardín de Oriente* op. 25). *Kwartet fortepianowy a-moll* op. 67 powstał w 1931 roku. W dziele tym odzywiają się wyraźnie słyszalne echa muzyki andaluzyjskiej, co sprawia, że jest to utwór atrakcyjny i trzymający w napięciu. Dzieło składa się z trzech ogniów. W każdym z nich pojawiają się zwroty melodyczne nawiązujące do popularnego na południu Hiszpanii typu śpiewu – canto jondo. W drugiej części, *Vivo*, grające pizzicato smyczki naśladują brzmienie gitary.

Oczywiście w programie znalazły się także kompozycje głównego bohatera koncertu, Astora Piazzolli. Ten kompozytor, aranżer i wirtuoz bandoneonu przyszedł na świat w rodzinie włoskich imigrantów w Mar del Plata w Argentynie, ale wychował się w Nowym Jorku. Na wczesnym etapie kariery kształcił się u Alberta Ginastery, studiował też partytury Strawińskiego czy Ravela. Jego wczesne utwory szokowały publiczność ze względu na wykorzystanie bandoneonu, a więc instrumentu kojarzonego raczej z ulicznymi muzykami niż z orkiestrą symfoniczną. W latach pięćdziesiątych XX wieku Piazzolla wyjechał na studia kompozytorskie do Nadii Boulanger, ale nie ceniła ona jego klasycznych kompozycji. Przełom nastąpił, kiedy Piazzolla przyniósł na lekcję bandoneon i zagrał na nim tango *Triunfal*. Boulanger była zachwycona i zachęciła go do pójścia tą właśnie drogą. *Las cuatro estaciones porteñas* to suite złożona z czterech tańców, znana też pod tytułem „Cztery pory roku w Buenos Aires”. Każdy z nich powstał niezależnie i wchodził w skład innego albumu, dopiero później Piazzolla połączył je w znaną słuchaczom suitę. Poszczególne ogniwa zostały ułożone przez kompozytora w innej kolejności niż w znanych i lubianych koncertach Antonia Vivaldiego, do których Piazzolla odwołał się w tytule cyklu: *Otoño porteño* („Jesień”), *Invierno porteño* („Zima”), *Primavera porteña* („Wiosna”) i *Verano porteño* („Lato”). Termin *porteño* oznacza po hiszpańsku mieszkańca Buenos Aires lub, szerzej, osobę zamieszkującą miasto portowe. Koncert zwieńczy *Libertango* z 1974 roku – lubiana przez publiczność kompozycja symbolizująca uwolnienie tanga z tyranii dawnych schematów. Piazzolla stworzył nowy typ tego tańca, nazywany *tango nuevo*. „Nowe tango” cechuje się zwiększonym składem i bardziej zróżnicowanym brzmieniem w porównaniu do wcześniejszych kompozycji tego typu, jest też bogatsze pod względem harmonii, kontrpunktu i melodyki. Piazzolla nie wahał się wykorzystywać w swoich kompozycjach praktycznie wszystkich dostępnych środków technicznych. Sięgał więc po awangardową technikę dodekafoniczną, brzmiące archaicznie skale modalne, formy ścisłe w rodzaju fugi, a także elementy jazzu i rocka.

Oskar Łapeta

---

Organizator:

NFM – instytucja kultury miasta Wrocławia współprowadzona przez:



Wrocław miasto spotkań

